

Základné údaje

1. Zadanie, postup a spôsob spracovania dokumentu

Vláda Slovenskej republiky do roku 2005 prostredníctvom Ministerstva životného prostredia SR zabezpečovala permanentne územnoplánovaciu činnosť na celoštátnej úrovni². V rámci tejto činnosti bola vypracovaná koncepcia územného rozvoja Slovenska ako územnotechnický podklad v roku 1994 I. návrh a v roku 1997 II. návrh. Oba tieto materiály boli prijaté vládou SR a uznesením vlády boli schválené ich Zásady pre realizáciu územného rozvoja Slovenska (uznesenie vlády SR z 8. novembra 1994 číslo 1124 a uznesenie vlády SR z 16. decembra 1997 číslo 903).

Uznesením z 16. decembra 1997 číslo 903 vláda SR uložila ministrovi životného prostredia „vypracovať koncepcia územného rozvoja Slovenskej republiky ako územnoplánovaciu dokumentáciu“. Vzhľadom na prierezový charakter koncepcie územného rozvoja Slovenskej republiky uložila vláda SR tým istým uznesením ministrom a vedúcim ostatných ústredných orgánov štátnej správy SR „priebežne spolupracovať pri vypracúvaní koncepcie územného rozvoja Slovenskej republiky ako územnoplánovacej dokumentácie“.

Ministerstvo životného prostredia SR v súlade s platnou legislatívou zabezpečovalo obstaranie územnoplánovacej dokumentácie celoštátneho stupňa. V júni roku 1999 vypracovalo zadávací dokument tejto územnoplánovacej dokumentácie – „Prognostickú úlohu pre spracovanie koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001“, ktorá bola prerokovaná vo vláde dňa 8. septembra 1999.

S cieľom oboznámenia a zapojenia do riešenia širokú odbornú aj laickú verejnosť uskutočnili sa tri vstupné semináre na Krajských úradoch v Bratislave (10.2.2000), Prešove (16.2.2000) a v Banskej Bystrici (17.2.2000). Na týchto seminároch bola verejnosť oboznámená s obsahovým zameraním, organizačným a časovým zabezpečením úlohy a bola vyzvaná aktívne sa zúčastniť ankety s možnosťou vyjadriť svoje požiadavky a predstavy o predmete riešenia v celoštátnom dokumente koncepcii územného rozvoja Slovenska 2001.

Na základe zadávacieho dokumentu bol v auguste roku 2000 vypracovaný koncept návrhu koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001, ktorý v súlade s legislatívou a zadaním, riešil základný sídelný rozvoj v dvoch variantoch (polycentrický a trojpólový). Koncept návrhu bol v období august – október 2000 predmetom pripomienkovania a verejného prezentovania. Koncept návrhu koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 bol predložený na pripomienkovanie všetkým centrálnym úradom a orgánom štátnej správy, všetkým dotknutým orgánom štátnej správy na krajskej a okresnej úrovni, všetkým samosprávam krajských miest, ako aj ostatnej verejnosti. Súčasne s procesom pripomienkovania sa vykonalo posúdenie konceptu návrhu KURS 2001 s vyhodnotením dôsledkov na životné prostredie v zmysle zákona č. 127/1994 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších noviel.

Koncept návrhu koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 bol prezentovaný a

² Od roku 2005 do súčasnosti je územnoplánovacia činnosť v kompetencii Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR

diskutovaný na verejných seminároch, ktoré sa uskutočnili na Krajských úradoch v Košiciach, Žiline, Bratislave, Nitre a Banskej Bystrici.

Na základe vyhodnotenia pripomienok vznesených jednotlivými účastníkmi pripomienkovacieho a prerokovacieho konania, vypracovalo Ministerstvo životného prostredia SR „Súborné stanovisko“. V tomto stanovisku obstarávateľ dokumentu zadal pokyny na vypracovanie invariantného Návrhu Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001. Predkladaný návrh je plne v súlade s požadovaným vecným a formálnym spracovaním vyjadreným v „Súbornom stanovisku“.

Dokument Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 pozostáva z nasledovných častí:

- textovej,
- prílohovej,
- grafickej a z
- regulatívov.

Textová časť predstavuje syntetický materiál, ktorý vyjadruje hlavné výhľadové koncepcné zameranie územného rozvoja, ktorý by mal byť východiskom územnoplánovacej politiky štátu. Výhľadové koncepcné zamerania územného rozvoja sú v súlade s ostatnými celoštátnymi koncepcnými rozvojovými dokumentmi. V ďalšom vývoji bude potrebné uvedené ciele územného rozvoja detailnejšie rozpracúvať nie len v rámci územnoplánovacej činnosti, ale predovšetkým premieňať ich v spolupráci s regionálne politickými a ostatnými rezortnými strednodobými rozvojovými dokumentmi na konkrétne realizačné kroky.

Prílohová časť je obsahovo orientovaná na naplnenie všetkých požiadaviek vyjadrených v zadávacom dokumente a tvorí podkladový materiál pre cieľové koncepcné zámery vyjadrené v textovej časti. Prílohová časť predstavuje východiskové analyticko – syntetické a koncepcné materiály na základe ktorých bola koncepcia vytvorená, a je doplnená tabuľkami a grafickými schémami³.

Grafická časť je tvorená nasledovnými výkresmi⁴:

- Európske súvislosti – medzinárodné väzby
- Osídlenie a sídelné štruktúry
- Krajinná štruktúra
- Kultúrne dedičstvo
- Rekreácia a cestovný ruch
- Dopravné vybavenie
- Vybavenie infraštruktúrou vodného hospodárstva
- Vybavenie infraštruktúrou energetiky

Regulatívy predstavujú záväznú časť dokumentu Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, ktorá bude schválená vládou Slovenskej republiky ako nariadenie.

2. Zhodnotenie doteraz platnej územnoplánovacej dokumentácie regiónov a Koncepcie územného rozvoja Slovenska – II. návrh

Východiskovými územnoplánovacími podkladmi pre návrh Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 boli v predchádzajúcom období vypracované a schválené

³ Prílohová časť nebola v roku 2006 súčasťou aktualizácie.

⁴ Grafická časť nebola v roku 2006 súčasťou aktualizácie. Aktualizovali sa niektoré schémy v rámci textovk časti

územnoplánovacie dokumentácie veľkých územných celkov krajov a Koncepcia územného rozvoja Slovenska – II. návrh.

Územnoplánovacie dokumentácie veľkých územných celkov krajov boli komplexne vyhodnotené z pohľadu ich využitia celoštátnou územnoplánovacou dokumentáciou. Na základe vyhodnotenia týchto územnoplánovacích dokumentácií možno konštatovať, že ich záväzné časti sú využiteľné a boli uplatnené aj v návrhu Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001. Niektoré časti týchto dokumentácií sa však v dôsledku priestorovej nekompatibility a potreby ich zosúladenia, resp. v dôsledku zmenených koncepčných zámerov na celoštátnej úrovni budú musieť po schválení návrhu Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 upraviť zmenami a doplnkami.⁵

Vyhodnotenie Koncepcie územného rozvoja Slovenska – II. návrh vykonala Slovenská agentúra životného prostredia Bratislava. Vyhodnotenie slúžilo ako analytický podklad, ktorý sa uplatnil v ďalších návrhových prácach. Výsledky Koncepcie územného rozvoja Slovenska – II. návrh tvorili v zásade východisko riešenia návrhu Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001. Pôvodné ciele a zámery Koncepcie územného rozvoja Slovenska – II. návrh sa v predkladanom návrhu v zásade prebrali. Boli však patrične spresnené podľa aktuálnych predstáv o územnom rozvoji Slovenska vyjadrených v rezortných a sektorových koncepciách, ako aj v tendenciách vyjadrených v priestorových dokumentáciách medzinárodného významu.

Po schválení KURS 2001 a vydaním nariadenia vlády SR, ktorým bola vyhlásená záväzná časť KURS 2001 boli postupne vykonané aktualizácie schválených územných plánov veľkých územných celkov jednotlivých samosprávnych krajov, v zmysle zapracovania relevantných záväzných častí z KURS 2001.

3. Hlavné ciele a ich priority v európskom a republikovom kontexte

Hlavnými cieľmi sú v odporúčaní Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 také ciele, ktoré z pohľadu nástrojov územnoplánovacej politiky môžu čo najlepšie prispieť k rozvoju hospodárskej a sociálnej oblasti spoločnosti v súlade s požiadavkami trvalo udržateľného rozvoja. Predpokladá to vytváranie takých sídelných a priestorových podmienok rozvoja spoločnosti, ktoré budú podporovať rozvoj a využitie existujúcich regionálnych špecifik, ako aj viesť k znižovaniu existujúcich rozdielov medzi jednotlivými regionálnymi celkami. V tomto smere Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 je vo svojich odporúčaní plne kompatibilná s odporúčaniami európskych priestorových koncepcií. Vychádza z cieľov hlavných európskych dokumentov a tvorivo ich uplatňuje na Slovenské podmienky.

V základnej zmluve medzi Slovenskou republikou a Európskou úniou je medziiným zakotvená aj otázka politiky súdržnosti. Ekonomická a sociálna súdržnosť s osobitným zameraním na znižovanie nerovnovážneho vývoja medzi regiónmi, predstavuje v súlade s Európskou zmluvou jeden zo základných cieľov EÚ. Medzi ciele politiky súdržnosti patrí taktiež Európska územná spolupráca. Cieľom tohto nového nástroja je zvýšiť cezhraničnú, nadnárodnú a medzioblastnú spoluprácu. Ide o podporu spoločného riešenia problémov, ktoré identifikujú orgány susedných

⁵ Aktualizácia jednotlivých územných plánov veľkých územných celkov so zohľadnením záväznej časti KURS 2001 ja uskutočnila v rokoch 2003 - 2004

regiónov v takých oblastiach, ako je urbanistický, vidiecky, pobrežný rozvoj, pestovanie hospodárskych vzťahov a sieť malých a stredných podnikov (MSP).

Princípy európskej územnej spolupráce viacej rozpracúva Územná agenda Európskej únie. Územná agenda stavia na troch hlavných cieľoch dokumentu Európskej perspektívy územného rozvoja (ESDP). Agenda taktiež vychádza z Riadiacich zásad udržateľného rozvoja európskeho kontinentu Európskej konferencie ministrov zodpovedných za územné plánovanie a regionálnu politiku (CEMAT) potvrdených Výborom ministrov Rady Európy.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 z priestorového hľadiska plne rešpektuje princípy územnej súdržnosti. Taktiež je svojimi cieľmi priamo naviazaná na ciele a priority uvedené v základných dokumentoch zabezpečujúcich politiku súdržnosti Európskej únie v Slovenskej republike, a to Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013 a operačné programy realizované v rámci Kohézneho fondu.

Ciele Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 treba však vnímať v kontexte s ďalšími základnými celoštátnymi dokumentmi ako predovšetkým sú Národný rozvojový plán, Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenska, Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky, Národný environmentálny akčný program Slovenskej republiky II a pod. Súčasne ciele Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 treba vnímať aj v kontexte s jednotlivými rezortnými koncepciami, predovšetkým s tými, ktoré majú relevantné priestorové dopady z celoštátneho pohľadu. Hlavné ciele Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 sú s týmito dokumentmi v súlade a akcentujú aj ich ciele z priestorových súvislostí.

Vyjadrené ciele územnoplánovacej politiky štátu v rámci Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 tvoria základnú kostru a smerovanie priestorového rozvoja Slovenskej republiky v medzinárodných a celoštátnych súvislostiach. Tieto je potrebné ďalej tvorivo rozpracúvať v ďalších hierarchicky nižších územných plánoch, ako aj v ostatných plánovacích dokumentoch s priestorotvornými dôsledkami.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 vychádza a uplatňuje vo svojich cieľoch aj základné výstupy a ciele jednotlivých rezortných koncepcií, schválených vládou Slovenskej republiky. Tieto sú vo väčšine vyjadrené pre krátkodobé a stredne dobré rozvojové horizonty a preto pre dlhodobé ciele Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 tvoria určitú východiskovú bázu.